

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Agenda2030 tiekartan valmistelu

Tilannekatsaus

Kestävän kehityksen toimikunnan kokous

3.5.2021

Sami Pirkkala

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

1) Mitä tehdään ja miksi?

2) Muutosalueiden esittely

3) Työn seuraavat vaiheet

1) Mitä tehdään ja miksi?

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Miksi tarvitaan tiekartta?

- Agenda2030 tiekartta vahvistaa Suomen systemaattista pyrkimystä saavuttaa kaikki globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelman tavoitteet vuoteen 2030 mennessä.
- Samalla se määrittää toimikunnan työn sisällöllisiä painopisteitä seuraaville vuosille.

Mihin tiekartta perustuu?

- Pohjana kestävän kehityksen tavoitteet ja Suomen nykytilanne niiden suhteen.
- Lähestymistapana järjestelmäajattelu, eli keskeisten järjestelmätason kysymysten tunnistaminen ja niissä toteutettavien muutosten kautta vaikuttaminen.

Hallituksen kestävyystiekartta ja tämä työ – miksi kaksi tiekarttaa?

- Scope: hallituksen tiekartta valmisteltu valtioneuvostossa ja keskittyy valtion ja hallinnon rooliin, A2030 tiekartassa koko yhteiskunnan osallistaminen
- Fokus: Hallituksen tiekartassa fokus tavoitteissa, A2030 tiekartassa fokus järjestelmätason muutoksissa.

2) Muutosalueiden määrittelyprosessi

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Syksy 2020: A2030 tiekartan laadinnan esiselvitys

- 1. luonnoksen laadinta kestävyysmurrostutkimusten ja selvitysten pohjalta (helmikuu 2021)

30.3 Verifiointityöpaja HELSUS:n ja Kestävyyspaneelin kanssa kestävyystutkijoille.

- 2. Luonnoksen valmistelu

13.4. Muutosaluetyöpaja toimikunnan jäsenille

- 3. Luonnoksen valmistelu

3.5 TMK kokous – Sovitaan muutosalueet

28.4.-7.5. Vision määrittelyä pohjustavat aamukahvitilaisuudet kuudesta teemasta TMK jäsenille.

10.5. 2030 -luvun vision ja vuoden 2030 tavoitteiden määrittely kullekin muutosalueelle.

26.5. alkaen Murrosareena – tunnistetaan konkreettisia toimia, joita toteuttamalla edetään kohti tavoitetta.

Kuusi muutosaluetta:

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Kestävä ruokajärjestelmä

Kestävä energiajärjestelmä

Monimuotoisuutta ja hiilineutraaliutta
vahvistava metsien, vesien ja maan
käyttö

Sivistys, osaaminen ja kestävät
elämäntavat

Hyvinvointi, terveys ja
yhteiskunnallinen osallisuus

Hyvinvointia edistävä talous ja työ sekä
kestävä kulutus

Läpileikkaavat periaatteet (käsitellään syksyllä)

Oikeudenmukaisuuden
varmistaminen

Koko yhteiskunnan
osallistaminen ja osallisuus

Heikoimmassa asemassa
olevien korostettu
huomioiminen (Leave no-one
behind)

Pitkäjänteisyyden ja
kansallisen
politiikkajohdonmukaisuuden
varmistaminen

Globaalin vastuun ja globaalin
johdonmukaisuuden
varmistaminen

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Kestävä ruokajärjestelmä

Ruokajärjestelmä vaikuttaa luonnonvarojen käyttöön, ilmastoon, ympäristökuormaan, maankäyttöön, luonnon monimuotoisuuteen sekä ihmisten ja eläinten terveyteen ja hyvinvointiin. Se kytkeytyy vahvasti mm. energiajärjestelmään ja kiertotalouteen. Ruokajärjestelmään liittyviä kysymyksiä ovat mm. ruokaketjun elinvoimaisuus ja tulonjakautuminen ruokaketjussa (myös kansainvälisesti), ruokahävikki, maaperän ja vesien tila, ruokakulttuuri ja -osaaminen, turvallisuus- ja huoltovarmuusnäkökulmat, julkisen ruokapalvelujen rooli ja kulutustottumusten muutokset. Iso osa suomalaisten ruoasta tuotetaan muualla, sillä ruokaketjut ovat usein globaaleja.

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Kestävä energiajärjestelmä

Energiasektori muodostaa noin 75% Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Energiasektorin päästöistä neljännes syntyy sähkön ja lämmön tuotannosta, jonka kasvihuonekaasupäästöt ovat puolittuneet 2010-luvulla. Toinen neljännes syntyy liikenteestä, jossa päästöt eivät ole merkittävästi laskeneet. Bioenergian tuotannolla ja turpeen käytöllä on huomattavia ympäristö- ja monimuotoisuusvaikutuksia. Hiilineutraalisyörittämisen ohella energiajärjestelmän merkittäviä käynnissä olevia murroksia ovat uudet mahdollisuudet tuottaa ja varastoida energiaa, rakennusten energiatehokkuuden parantaminen sekä sähkön osuuden nopea kasvu energian käytössä. Energian tuotannon ja käytön muutoksilla on sosiaalisia vaikutuksia, jotka ilmenevät esim. elinkeinotoiminnan muutosten ja energian hinnan kautta.

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Monimuotoisuutta ja hiilineutraaliutta vahvistava metsien, vesien ja maan käyttö

Maapallon yhteisten luonnonjärjestelmien – veden, maaperän, ilman ja luonnon monimuotoisuuden – horjuminen vaarantaa ihmisen hyvinvoinnin. Suomessa luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ei ole saatu pysäytettyä huolimatta kansallisista ja kansainvälisistä tavoitteista. Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen juurisyitä ovat muun muassa kasvava maankäyttö sekä maa- ja metsätalous. Kulutus- ja tuotantotavoilla on suuri merkitys monimuotoisuudelle.

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat

Muutos kohti kestävämpää yhteiskuntaa mahdollistuu uusien tietojen ja taitojen sekä maailmankuvan muutoksista. Sivistys näkyy ja vaikuttaa yhteiskunnassa osaamisena, luovuutena, vastuuntuntona ja vastuunkantona. Sivistys ei siis ole vain ajattelua tai pohdintaa vaan käytännön tekoja. Sivistys ja kulttuurinen muutos johtavat kohti kestävämpiä elämäntapoja. Kestävien elämäntapojen arvoperusta on ajatuksessa, että ihminen on osa luontoa ja riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Kestävää elämäntapaa voi kuvata ekososiaalisen sivistyksen (ihmisarvo, ekosysteemit, ilmastonmuutos, globaali vastuu), kulutuksen (tuotantotavat, raaka-aineet, energia ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavat materiaalivalinnat), toimintatapojen ja yhteiskunnallisen vastuun kautta. Elämäntavoillamme on merkitystä, esimerkiksi noin 66% Suomen kaikista khk-päästöistä liittyy asumiseen, liikkumiseen, syömiseen ja kuluttamiseen.

Suomalaisten koulutustaso on hyvä ja hienoisessa nousussa. Huolta aiheuttaa osaamistason lasku lukutaidossa, matematiikassa ja luonnontieteissä sekä sukupuolten väliset oppimiserot. Sosioekonomisen taustan ja yksilön osaaminen välinen yhteys on myös voimistunut. Vailla toisen asteen tutkintoa olevien määrä on vähentynyt, mutta edelleen jokaisesta nuorisoikäluokasta jää noin 15 prosenttia perusasteen varaan. Suomalaisilla on vahva luontosuhde ja positiivinen suhtautuminen elinikäiseen oppimiseen.

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Hyvinvointi, terveys ja yhteiskunnallinen osallisuus

Suomessa olemme hyvinvoinnin osa-alueilla (elintaso, sosiaaliset suhteet, mielekäs tekeminen) mitattuna korkeammalla kuin koskaan aikaisemmin, mutta osa väestöstä ei ole päässyt mukaan myönteiseen kehitykseen. Sosiaalinen huono-osaisuus siirtyy elämänvaiheesta mutta myös sukupolvelta toiselle. Väestön köyhyys- tai syrjäytymisriski kohdentuu pienituloisuuden myötä erityisesti nuoriin aikuisiin, yksin asuviin sekä yli 75-vuotiaisiin. Lapsiperheköyhyys on kääntynyt kasvuun. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien 15-24-vuotiaiden nuorten osuus on hienoisessa laskussa. Terveys- ja hyvinvointierot ovat väestö- ja aluetasolla merkittäviä. Työikäisten työkykyongelmat, psyykinen kuormittuneisuus ja mielenterveysongelmat sekä ikääntyvän väestön toimintarajoitteisuudet ovat yleistyneet.

Elämään tyytyväisyyttä ja onnellisuutta selittävät erityisesti koettu terveys ja ihmissuhteet. Lähes 10% aikuisista ja nuorista kärsii yksinäisyydestä. Suurimmalle osalle arki on turvallisempaa kuin koskaan aiemmin. Naisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta ovat edelleen sitkeä ongelma. Syrjintä ja viharikokset kohdistuvat ennen kaikkea erilaisiin vähemmistöihin.

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Hyvinvointia edistävä talous ja työ sekä kestävä kulutus

Kansantalouden tehtävänä on tuottaa hyvinvointia kansalaisille. Kestävän kehityksen ajattelussa talous on väline sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden toteutumiselle. Korkean elintason maissa materiaaliset edellytykset kattavan hyvinvoinnin toteutumiselle ovat olemassa, eikä talouskasvu automaattisesti tarkoita hyvinvoinnin lisääntymistä. Oleellista on taloudellisten voimavarojen jakautuminen niin, että ne vahvistavat tasaisesti kaikkien hyvinvointia ja elämänlaatua.

Uusien työpaikkojen luominen ja niihin liittyvän osaamisen varmistaminen ovat talouden murroksen avainkysymyksiä. Korkea työllisyysaste on edellytys kattavan hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamiseksi. Haasteena on mm. työkykyä vastaavan työn tarjonta kaikille sekä heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsy työmarkkinoille. Työn tekemisen tavat ja ammattirakenteet muuttuvat vauhdilla ja se vaikuttaa mm. työntekijöiden henkiseen kuormittuneisuuteen ja työkykyyn.

Talouden arvonluonti on enenevässä määrin aineetonta tai materiaalien kiertoon ja uudelleenkäyttöön perustuvaa ja tätä kehitystä pitää edelleen vauhdittaa. Tuotannon ympäristökustannukset tulisi huomioida nykyistä kokonaisvaltaisemmin ja kohdentaa enenevästi tuottajan tai hyötyjän maksettaviksi. Kestävillä kulutusvalinnoilla on merkitystä. Julkiset toimijat voivat edistää niitä monin tavoin.

3) Työn seuraavat vaiheet

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

”Toimikunnan kokouksessa 3.5. valtuutetaan pääsihteeristö jatkamaan tiekarttatyötä ehdotettujen muutosalueiden pohjalta, sekä käydään työn seuraavia vaiheita ohjaavaa evästyskeskustelua.”

Seuraavaksi:

Vision määrittelyä pohjustavat aamukahvitilaisuudet jatkuvat tällä viikolla

TMK jäsenille tullut tiedustelu kiinnostuksesta eri teemoihin ja murrosareenatyöskentelyyn osallistumisesta.

10.5. tavoitetyöpaja toimikunnan jäsenille. Tavoitetyöpajassa muotoillaan 2030-luvun tavoitetilaan kullakin muutosalueella kuvaileva visio, sekä noin 5 kpl mahdollisimman konkreettisia ja mieluusti määrällisiä tavoitteita, jotka konkretisoivat visiota.

26.5. käynnistyy Aalto-yliopiston murrosareenatyöskentely kunkin kuuden muutosalueen osalta. Murrosareenatyöskentelyä tehdään erillisissä ryhmissä kussakin muutosalueessa.

Murrosareenatyöskentely päättyy 9.9.. Sen jälkeen ryhdytään käsittelemään läpileikkaavia periaatteita.